

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501

Ügyszám: 284/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

265/2009. (IX. 9.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) a **jogi képviselő és a panaszos és további 19 társa** panaszosok¹ 2009. május 8-án előterjesztett **panasza alapján indult eljárást** a 2009. szeptember 9-én – dr. Féja András és dr. Kádár András Kristóf testületi tagok távollétében – megtartott zárt ülésén

m e g s z ü n t e t i.

A Testület – figyelemmel a panaszosnak az áttétel ellen előzetesen bejelentett tiltakozására – az eljárás megszüntetéséről döntött.

Az állásfoglalás ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszosok 2009. május 13-án nyújtottak be jogi képviselő útján panaszt a velük szemben 2009. május 1-jén alkalmazott rendőri intézkedés tárgyában.

I.

2009. május 1. napján az esti órákban a panaszosok arra lettek figyelmesek, hogy egy fekete színű, sötétített ablakú terepjáró behajtott a telepre, ahol a panaszosok laknak, és megállt, illetve lassan haladt a hátsó utcában. Az elszaporodott romaellenes támadások miatt mindenki félt és bizalmatlan volt, így amikor megjelent az idegen autó egy olyan területen, ahol átmenő forgalom gyakorlatilag nincsen, az egyik helyi lakos megkérte annak sofőrjét, hogy igazolja magát. A sofőr azonban nem válaszolt, az ablakot sem húzta le, hanem elhajtott. Nem sokkal később valaki szólt, hogy lövéseket hallottak, emiatt többen a telep elejéhez mentek, ahol látták, hogy a pár száz méterre lévő sorompónál 4-5 gépkocsi van. Szóltak a többieknek, hogy keljenek fel,

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszosok személyes adatait töröltük.

majd a lövések híretől megijedve botokat, téglákat, kerti eszközöket vettek magukhoz és a panaszos hívta az Ózdi Rendőrkapitányságot (a továbbiakban: rendőrség). Közben egy személyautó jött a telep irányába, a panaszosok pedig lassan elindultak feléje, de ezt látva az autó vezetője visszafordult, miközben megérkeztek a rendőrök is.

Nagyon sok rendőr érkezett, a panaszosok állítása szerint legalább 40-50 fő, akik közül többen kiabálva szidalmazták a panaszosokat. Fellépésük fenyegető volt, a közelebb álló romákat ütögették, provokálták, megrángatták, a távolabb álló rendőrök pedig a fegyverükön tartották a kezüket. Az egyik panaszos mobiltelefonjával rögzítette az eseményeket és figyelmeztette a rendőröket, hogy panaszt fog tenni az ügyészségen. Ekkor azonban az egyik rendőr hozzányomta a panaszt a falhoz, elvette tőle a telefonját és kitörölte abból a felvételt.

A panaszosok álláspontja szerint a rendőrök azáltal, hogy minősíthetetlen hangnemben beszéltek velük, megsértették a panaszosok emberi méltósághoz fűződő jogait, továbbá a megalázó bánásmód tilalmát. Elismerik, hogy feldúlt lelkiállapotban voltak, ez azonban az ismeretlen gépkocsi és a lövések híre miatt érthető és nem indokolhatja az ilyen durva megalázó bánásmódot. Sérelemzik továbbá, hogy a rendőrök megsemmisítették az általuk elkövetett jogsértést bizonyító felvételt.

A panaszosok arra az esetre, ha panaszuk alapvető jogot nem, vagy csak csekély mértékben sért, panaszuknak az intézkedést foganatosító szerv vezetőjéhez történő áttétele ellen tiltakoztak.

II.

A Testület az ügygel kapcsolatban megkereste az Ózdi Rendőrkapitányságot, amely megküldte az esetről készült rendőri jelentéseket, továbbá a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányság Ügyeleti Osztály jelentését, illetve az Edelényi, Encsi, Miskolci, Sátoraljaújhelyi és Szerencsi Rendőrkapitányságok által a témával összefüggően beküldött jelentéseket.

1) A kapitányságvezető tájékoztatása szerint 2009. május 1. napján 22 óra 15 perckor bejövő hívás érkezett a rendőrségre. A bejelentő panaszos intézkedést kért az ügyeletestől, mivel a Hétes telepen egy fekete terepjárót láttak és lövéseket hallottak. Az ügyeletes rendőr főtörzszászlós a bejelentésre azonnal intézkedett és a helyszínre irányított 7 rendőrt.

A helyszínre elsőként kiérkező rendőrök felvették a kapcsolatot a bejelentővel és tájékoztatták az ügyeletet, hogy körülbelül 30 fős, botokkal, kövekkel és egyéb eszközökkel felfegyverkezett tömeg várta őket. A bejelentő panaszos a bejelentés tartalmát megerősítette és rámutatott egy tőlük körülbelül 100-150 méterre lévő mozgó autóra, ami az elmondásuk szerint az említett gépjármű volt. Az intézkedő rendőrök ekkor értesítették a telepre éppen akkor érkező társaikat, hogy vonják ellenőrzés alá az említett gépjárművet, ami meg is történt. Az intézkedés közben azonban a felfokozott hangulatban lévő, felfegyverkezett tömeg megindult a gépjármű felé. Mivel a rendőrök

tartottak attól, hogy a tömeg megtámadja az ellenőrzés alá vont személyt, illetve intézkedő társaikat, ők is elindultak abba az irányba. A kapitányságvezető megállapítása szerint csak gyors és határozott intézkedésüknek volt köszönhető, hogy a tömeg nem támadta meg sem az ellenőrzés alá vont személyt, sem a rendőröket.

Az ellenőrzés alá vont személy ózdi lakos, úti célját és a behajtás okát nem közölte, nála támadásra alkalmas eszközt, lőfegyvert, illetve pirotechnikai eszközt, tárgyat nem találtak. Sem a személy, sem a gépjármű nem szerepelt a körözésben, ezért őt további incidens elkerülése végett elengedték.

Az intézkedő rendőrök észlelték, hogy több személynél gumibot, vasvilla, bot van, a földön gazdátlan kiegyenesített kaszát találtak, mely eszközöket ezektől a személyektől elvették és tájékoztatták őket, hogy fel fogják őket jelenteni.

A panaszos ordibált a rendőrökkel, hogy ők csak magukat akarták megvédeni a Magyar Gárdától, és hogy fel fogja őket jelenteni az ügyészségnél, illetve az ombudsmanhoz fordul, mivel azt intézkedésről kép- és hangfelvétel készített a mobiltelefonjával. Azt is közölte, hogy a rendőröknek kötelességük megvédeni őket, mert az ő adójukból élnek.

Időközben a helyszínre érkezett a helyi kisebbségi önkormányzat egyik képviselője, akinek a gépkocsijában az intézkedő rendőrök egy kézigránátra hasonlító tárgyat találtak, továbbá egy gáz-riasztófegyvert, illetve az alkalmazott gyorseszett kábítószer fogyasztást mutatott ki, így őt vér-és vizeletvétel céljából kórházba szállították. Ellene kábítószerrel visszaélés vétség, járművezetés ittas vagy bódult állapotban vétség bűncselekmények miatt, továbbá visszaélés robbanóanyaggal, vagy robbanószerrel büntett elkövetésének megalapozott gyanúja miatt feljelentést tettek. Tekintettel arra, hogy az engedéllyel magánál tartott gáz-riasztópisztolyt az említett személy bódult állapotban tartotta magánál, annak elvételéről a rendőrök intézkedett és szabálysértés elkövetése miatt feljelentéssel éltek.

Az intézkedés során két személytől közbiztonságra különösen veszélyes eszközöket vettek el, és azok birtoklása miatt szabálysértési feljelentést tettek. A bejelentővel szemben pedig a bejelentés valótlanlansága okán hatóság félrevezetése bűncselekmény miatt szintén feljelentéssel éltek.

A kapitányságvezető álláspontja szerint a panaszban foglalt nagyon sok, 40-50 fő rendőrrel szemben az intézkedésben 7 rendőr vett részt 3 szolgálati gépjárművel, akik vonatkozásában sem jogsértést, sem jogszerűtlen intézkedést nem állapított meg.

A panaszban olvasható személyleírás leginkább az egyik zászlósra illik, azonban nevezett, illetve kollégái is szerepeltették jelentésükben, hogy senkit sem fenyegettek meg, nem szitkozódottak, senki telefonját nem vették el.

2007. május 27. napján a Társaság a Szabadságjogokért szervezet képviselőjével és a szervezettel kapcsolatban álló, konfliktuskezelést vállaló, mediációval foglalkozó

személyekkel egy egyeztetés megtartására került sor, mely során a konkrét esetet, valamint a Hétes telepi lakosok és az Ózdi Rendőrkapitányság közötti kapcsolatot elemezték, és a kapcsolattartás, az információtovábbítás és az együttműködés további lehetőségeit tekintették át.

Az intézkedés óta eltelt időben egyébként a rendőrség ellen panasz, bejelentés, feljelentés az ügy miatt nem keletkezett.

A később lefolytatott parancsnoki kivizsgálás megállapításai szerint az intézkedés jogszerű, szakszerű és arányos volt.

2) Az ügyeletes jelentése a fent leírtakhoz annyit tesz hozzá, hogy a beérkező telefonhívás után a helyszínre küldött rendőrök figyelmét felhívta arra, hogy fokozott óvatossággal, körültekintéssel kezdjenek az intézkedéshez.

A helyszínről azt a tájékoztatást kapta, hogy az egyik rendőr a szolgálati gépkocsival a felbőszült tömeg elé hajtott, hogy ezzel akadályozza meg a sötét színű autó tulajdonosának megtámadását. Az őt tájékoztató rendőr álláspontja szerint csak azért nem történt az olaszliszkaihoz hasonló tragédia, mert az intézkedés és beavatkozás szakszerű, hatékony és gyors volta meglepte a tömeget.

Az autó vezetője elmondta, hogy még soha nem járt a Hétes telepen, csak körül akart nézni, de az első háznál vissza is fordult, észre sem vette, hogy felbőszült emberek meg akarják támadni őket.

A tömeg lenyugtatása után az intézkedő járőrök az ügyeletes engedélyével elhagyták a területet, mindazonáltal két rendőrnek meghatározásra került a telep visszatérő ellenőrzése, illetve a telepen járőrszolgálat teljesítése.

A visszaérkező járőrök jelentették, hogy a bejelentő panaszos az intézkedés során több esetben is az ügyészséggel, illetve az ombudsmannal fenyegette a rendőröket, vele kommunikálni alig lehetett, illetve közölte azt is, hogy az intézkedésről kép- illetve hangfelvételt készített. Az ügyeletes tudomása szerint a mobiltelefon elvételére az intézkedés során nem került sor, és hozzá az intézkedéssel szemben senki nem jelentett be panaszt.

3) A helyszínre elsőként kiérkező három rendőr jelentésükben kiemelték, hogy a panaszos magatartása alkalmas volt arra, hogy felbujtóként hatva a tömegre, őket erőszakos cselekményekre buzdítsa, ami a gyors rendőri beavatkozás hiányában tragédiába is fulladhatott volna.

A tömeg mindvégig agresszív, provokatív magatartást tanúsított, az intézkedés ideje alatt több alkalommal kellett erőteljes hangsúlyban figyelmüket felhívni a viselkedésükre, amit csak többszöri felszólítás hatására hagytak abba.

A helyszínen a panaszos valóban közölte, hogy mobiltelefonjával felvételt készített és ezt átadja az ügyészségnek. Válaszul az intézkedő rendőr zászlós közölte, hogy kifogását az ő közvetlen parancsnokánál is előterjesztheti.

Nyomrögzítés a helyszínen nem történt, ugyanis az egymásnak ellentmondó nyilatkozatok miatt nem lehetett tudni a gépkocsi pontos útvonalát, az intézkedés kezdete és vége közötti események egymásnak ellentmondóak voltak, továbbá a lövésekkel kapcsolatban is téves válaszokat adtak a helyszínen lévők.

4) A gépkocsit és utasát ellenőrzés alá vonó rendőrök jelentésüket a fentiekkel egybehangzóan tették meg. A fentiekhez hasonlóan kiemelték a tömeg és a bejelentést tevő panaszos felfokozott hangulatát, továbbá hogy az intézkedés kulturált, de ugyanakkor kellő hangsúllyal és mértékkel megválasztott hangnemben került végrehajtásra.

5) A helyszínen jelen lévő harmadik szolgálati gépkocsival közlekedő rendőrök jelentésüket a fentiekkel egybehangzóan tették meg.

6) A Rendőrség a fenti iratokon kívül megküldte az Edelényi, Encsi, Miskolci, Sátoraljaújhelyi és Szerencsi Rendőrkapitányságok által a hasonló esetekben készített jelentéseket, ezek vizsgálatát azonban a Testület nem tartotta szükségesnek, különös tekintettel az eltérő személyi körre, továbbá arra, hogy azokban a panasz elbírálása szempontjából releváns információ nem található.

III.

A vizsgált rendőri intézkedés érintette a panaszosok emberi méltósághoz fűződő jogát, a megalázó bánásmód tilalmát, továbbá a rendőrségnek bejelentést tevő panaszos tulajdonhoz való jogát.

A Testület a rendelkezésre álló dokumentumokat megvizsgálva nem tudott megnyugtatóan állást foglalni a tekintetben, hogy sérültek-e a panaszosok alapvető jogai.

Figyelemmel az elmúlt hónapokban a cigányság sérelmére elkövetett bűncselekménysorozatra, a Testület álláspontja szerint érthető volt a panaszosok felfokozott hangulata, különös tekintettel arra az – utólag valótlannak bizonyult – hírre, hogy az ismeretlen járműből lövéseket adtak le több, cigányok lakta házra. Mint ahogyan azt a panaszosok is kiemelik, az érintett területen gyakorlatilag nem közlekednek idegen járművek, így egy ilyen megjelenése és a lövésekről szóló hírek együttesen teljesen indokolt módon váltottak ki pánikot a telep lakói között. Figyelembe véve ezen körülményeket, a rendőrségnek fokozott körültekintéssel kell eljárnia ilyen ügyekben mint ahogyan arra az intézkedő járőrök figyelmét az ügyeletes tiszt is felhívta. Maguk a rendőrök is szerepeltették jelentésükben, hogy a panaszosok többször is hivatkoztak arra, hogy csak magukat akarják megvédeni, figyelemmel az elmúlt időszak eseményeire.

A Testület rendelkezésére bocsátott jelentések mindegyike kiemeli, hogy az intézkedő rendőrök emelt hangon beszéltek a panaszosokkal, tekintettel a kialakult helyzetre, a panaszosok felfokozott hangulatára, a gépkocsivezető, illetve társaik testi épségének megvédése érdekében. Azt azonban mindannyian tagadják, hogy megalázó módon bántak volna a panaszosokkal, álláspontjuk szerint az intézkedés emelt hangon, erélyesen, ugyanakkor kulturált hangnemben történt.

Egy 20-30 fős felfegyverzett, támadásra kész tömeggel való szembenállás a Testület álláspontja szerint egy olyan helyzetet eredményez, melyben életszerű és elfogadható az emelt hang használata. Azonban pontosan az eset speciális körülményeire való tekintettel, a romákat ért sorozatos támadásokra és az ennek kapcsán kialakult bizonytalanságra és félelemérzetre figyelemmel kellett megfelelő megértéssel eljárnia az intézkedő rendőröknek. A panaszosok állítása szerint nyomdafestéket nem tűrő módon utasították őket helyre az intézkedő rendőrök, akik azonban ezt az állítást jelentésükben tagadják. Figyelemmel arra, hogy a Testület nem rendelkezik nyomozati jogkörrel, a részére megküldött iratok alapján dolgozik, ezen iratokban azonban feloldhatatlan ellentmondás feszül az intézkedés hangnemét tekintve, ami miatt a Testület nem tudott megnyugtatóan állást foglalni arról, hogy történt-e alapjogsérelem vagy sem.

Hasonlóképpen nem tudott állást foglalni a Testület a panasz azon részét illetően sem, mely szerint a bejelentő panaszostól a rendőrök elvették mobiltelefonját, hogy abból kitöröljék az intézkedést rögzítő felvételt. A rendőrök elismerték, hogy láttak a panaszosnál egy telefont, és hogy a panaszos azt állította, hogy a felvétellel az ügyészséghez fordul, állításuk szerint azonban erre az volt a reakciójuk, hogy a közvetlen feletteseiknél is panasszal élhet, a mobiltelefont azonban nem vették el tőle, az nem került lefoglalásra. Tekintettel arra, hogy semmilyen egyéb bizonyíték nem áll a Testület rendelkezésére, mely alapján meg lehetett volna állapítani, hogy pontosan mi történt, a Testület e tekintetben sem tudott megnyugtatóan állást foglalni az alapjogsérelem megtörténtéről.

Az eset kapcsán hangsúlyozni kívánja ugyanakkor a Testület az állampolgárok jogkövető magatartásának fontosságát is. A Magyar Köztársaságban a Rendőrség joga és feladata a közbiztonság és a közrend védelme, a bűncselekmények megelőzése és felderítése. Feladatát az Alkotmányra, az Rtv-re és más jogszabályokra, rendelkezésekre figyelemmel látja el, melyek megszabják számára azokat a legfontosabb kereteket, melyek között törvényesen és szakszerűen jár el, intézkedése pedig megfelel az arányosság követelményének. Ezen szabályok a Rendőrség számára kizárólagos jogot biztosítanak erőszak alkalmazására, az állampolgárok maguk nem vehetik át a Rendőrség szerepét, nincs és nem is létezhet olyan jogszabály, amely lehetővé tenné az állampolgárok számára a csoportos felfegyverkezést és más állampolgárok inzultálását. Figyelemmel az elmúlt időszak eseményeire érthető a felzúdulás, a felfokozott lelkiállapot, de a bűnüldözés, illetve bűnmegelőzés a Rendőrség feladata, a Rendőrség rendelkezik az ehhez szükséges eszközökkel és információkkal, amelyek lehetővé teszik a törvényes, szakszerű és arányos intézkedést és lecsökkentik a tévedés lehetőségét, valamint az azzal járó veszélyeket.

V.

A Testületnek az Rtv. 93. § (2) bekezdése alapján a panaszt az intézkedést fogantató szerv, az Ózdi Rendőrkapitányság vezetőjéhez kellene áttennie. Mivel azonban a panaszosok, élve az ugyanezen jogszabályhelyben biztosított jogukkal, panaszbeadványukban tiltakoztak az áttétel ellen, ezért a Testületnek az Rtv. 93. § (1) bekezdésének második fordulata alapján az eljárás megszüntetéséről kellett döntenie.

Budapest, 2009. szeptember 9.

Dr. Kaltenbach Jenő
elnök,
előadó testületi tag

Dr. Juhász Imre
elnökhelyettes,
testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület